

سوال

پیامبر - صلی الله علیه وسلم - برای شب ماندن در منی، سقاها و افرادی دیگر را معذور داشته‌اند. در حال حاضر چه کسانی را می‌شود بر آنان قیاس کرد؟

پاسخ مفصل

الحمدلله.

«پیامبر - صلی الله علیه وسلم - به عباس رخصت دادند تا برای آب دادن به حجاج شب را [به جای منی] در مکه بماند و این یک کار مربوط به عموم مردم است. همینطور به چوپان‌ها و شتردارها اجازه داد شب را در منی نمانند؛ زیرا آنان به تیمار و نگهداری مرکب حجاج مشغول بودند. شبیه به آنها کسانی هستند که برای رعایت مصلحت مردم شب را در منی نمی‌مانند؛ مانند پزشکان و آتش نشانان و مانند آن. برای این‌ها لازم نیست که شب را در منی باشند زیرا مردم به آنان نیازمندند.

اما کسی که عذر خاص دارد مانند بیمار و بیماردار و مانند آنان؛ آیا در حکم به مانند گروه اول هستند؟ در این باره علما بر دو قول هستند:

برخی می‌گویند اینها به سبب عذر مانند گروه اولند.

و برخی می‌گویند: به آنها ملحق نمی‌شوند؛ زیرا عذر اینان خاص است و عذر گروه اول عام.

اما آنچه به نظر من می‌رسد این است که اینان نیز به گروه اول ملحق می‌گردند، مانند بیماری که در این دو شب یازدهم و دوازدهم باید در بیمارستان باشد که اشکالی ندارد و فدیهای بر وی نیست زیرا صاحب عذر است، و همین که پیامبر - صلی الله علیه وسلم - به عباس این رخصت را می‌دهد با وجود آنکه عباس می‌توانست کس دیگری از اهل مکه که حج نمی‌کرد را به جای خود بگمارد نشان می‌دهد که مسالهای شب ماندن در منی امرش سهل است، یعنی وجوبش آنقدر قطعی و حتمی نیست، تا جایی که بر اساس رای امام احمد - رحمه الله - کسی که ماندن یک شب در منی را ترک گوید فدیهای بر وی نیست و بلکه چیزی صدقه می‌دهد. یعنی ده ریال یا پنج ریال، بر حسب حال».

مجموع فتاوی ابن عثیمین (۲۳ / ۲۳۷)